

Muzyka Polska w edukacji otwartości i dialogu

IX Ogólnopolska Konferencja Metodyczna Nauczycieli Muzyki

Karolin-Otrębusy, 12–13 maja 2017 roku

INFORMATOR

CELVIANO

Grand Hybrid

GP-500

REALIZM FORTEPIANU,
WYGODA CYFROWEGO PIANINA

Developed in collaboration with

C. BECHSTEIN

CASIO®

www.casiomusic.pl
www.grand-hybrid.com/pl/

Szanowni Państwo!

Witamy Państwa bardzo serdecznie na IX Ogólnopolskiej Konferencji Metodycznej Nauczycieli Muzyki i zapraszamy na przygotowane przez nas warsztaty i prezentacje, wykłady, dyskusje oraz imprezy towarzyszące.

Współorganizatorem i współgospodarzem wydarzenia jest Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca *Mazowsze* im. Tadeusza Sygietyńskiego. Spotykamy się właśnie w siedzibie tego niezmiernie zasłużonego dla kultury polskiej Zespołu, który od blisko 70 lat jest ambasadorem polskiej tradycji i kultury na świecie. Witając w gościnnych murach uczestników konferencji, pragnę gorąco podziękować dyrekcji *Mazowsza* w osobie Jacka Bonieckiego oraz wszystkim pracownikom za partnerską współpracę, za wszelką udzieloną nam pomoc, zrozumienie i życzliwość, a także za dwa koncerty, które będziemy mogli wysłuchać i zobaczyć w sali widowiskowej *Matecznika Mazowsze*.

Nie bez powodu tematem konferencji uczyniliśmy muzyką polską – to jej propagowaniem zajmuje się nasz Partner. Istotnym impulsem do podjęcia tematu Muzyki polskiej w edukacji otwartości i dialogu jest też przekonanie, iż miejsce muzyki polskiej w edukacji powinno być znaczące niezależnie od przyjmowanych paradygmatów, koncepcji edukacyjnych, również w szkołach demokratycznych, w szkolnictwie nastawionym na indywidualny rozwój każdego ucznia, pielęgnującym wielokulturowość czy też bazującym na internacjonalistycznych i kosmopolitycznych przesłaniach.

Trudno na konferencji nie odnieść się do obecnej sytuacji w oświacie. Czeką nas reformy w zasadzie pozbawione czynnika merytorycznego, mało przemyślane i dość chaotyczne. Związane z nią skupianie się na zmianach strukturalnych oddala nas od rozwiązywania istotnych bolączek polskiej oświaty – choćby i tych, które dało się zauważyć podczas prac nad nowymi podstawami programowymi. W zakresie edukacji muzycznej świeżo opracowane podstawy uwidoczniły stan kryzysu tożsamości naszej dziedziny. W obecnym kształcie szkolna edukacja muzyczna coraz mniej przystaje do współczesności i nie jest atrakcyjna dla uczniów. Konieczne są śmiałe, ale i przemyślane działania.

Mamy nadzieję, iż na konferencji nie zabraknie czasu na rozmowy o przyszłości edukacji muzycznej. Zapraszamy do aktywnego udziału we wszystkich programowych wydarzeniach oraz do kularowych spotkań i dyskusji. Życzymy Państwu satysfakcji z uczestnictwa w konferencji oraz wielu wrażeń i inspiracji.

W imieniu organizatorów

prezes Stowarzyszenia Nauczycieli Muzyki
dr hab. Mirosław Grusiewicz

Program konferencji

Piątek, 12 maja 2017 roku

Sala widowiskowa Matecznika Mazowsze

- 10.00** – Powitanie gości: Mirosław Grusiewicz, prezes SNM, oraz Jacek Boniecki, dyrektor PZLPiT Mazowsze.
- Wprowadzenie: Mirosław Grusiewicz – *Dlaczego warto słuchać muzyki artystycznej, w tym naszej polskiej?*
- 10.30–11.30** – Koncert: Grodziski Chór *Bogorya* pod dyr. Marcina Łukasza Mazura oraz chór PZLPiT Mazowsze pod dyr. Mirosława Ziomka.
- 11.30–12.00** – Przerwa kawowa.
- 12.00–14.00** – Główny panel dyskusyjny: *Kultura – muzyka (polska/narodowa) – edukacja (otwartości i dialogu)* – Wojciech Burszta, Andrzej Białkowski, Kacper Miklaszewski, Rafał Ciesielski, Jolanta Gawrylkiewicz, Kinga Kruś.
- 14.00–15.00** – Obiad.

Sala koncertowa Pałacu Karolin

- 15.00–15.50** – *Prelekcje, pokazy:*
- Piotr Kaja – *Prezentacje muzyki Chopina na lekcjach szkolnych;*
 - Ryszard Popowski – *Covery w nauce słuchania muzyki.*
- 16.00–17.40** – Prezentacje ofert wydawniczych:
- Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
 - MAC Edukacja
 - Nowa Era
 - Narodowy Instytut Audiowizualny – Aplikacja na smartfony „Orkiestrownik” oraz Muzykoteka Szkolna
- 17.40–18.00** – Przerwa kawowa
- 18.00–18.40** – *Prelekcje, pokazy:*
- Mirosław Grusiewicz – *Wizualizacje muzyki jako pomoc dydaktyczna;*
 - Ryszard Bryła, Agnieszka Przemek-Bryła – *„Wygrywanki” – uproszczone zapisy muzyki w nauce gry na instrumentach.*
- 19.00–21.00** – Koncert wieczorny: *Kalejdoskop barw Polski* – widowisko muzyczno-taneczne orkiestry, chóru, baletu i solistów PZLPiT Mazowsze.
- 21.30–1.00** – Uroczysta kolacja.

Sobota, 13 maja 2017 roku

- 8.45** – Wspólne zdjęcie.
- 9.00–14.45** – Warsztaty:

IX Ogólnopolska Konferencja Metodyczna Nauczycieli Muzyki

Karolin-Otrębusy, 12–13 maja 2017 roku

Grupa A

- **9.00–10.15** – Jacek Tarczyński – *Muzykowanie na szkolnych instrumentach*
– *aktywne słuchanie muzyki*;
- **10.30–11.45** – Marcin Łukasz Mazur – warsztaty wokально-chóralne
Śpiewajmy z dziećmi na głosy!;
- **12.00–13.15** – Instruktorzy, tancerze PZLPiT Mazowsze – *Polskie tańce narodowe i regionalne*;
- **13.30–14.45** – Paweł Lemański – *Instrumenty elektroniczne w edukacji*;

Grupa B

- **9.00–10.15** – Marcin Łukasz Mazur – warsztaty wokально-chóralne *Śpiewajmy z dziećmi na głosy!*;
- **10.30–11.45** – Instruktorzy, tancerze PZLPiT Mazowsze – *Polskie tańce narodowe i regionalne*;
- **12.00–13.15** – Paweł Lemański – *Instrumenty elektroniczne w edukacji*;
- **13.30–14.45** – Jacek Tarczyński – *Muzykowanie na szkolnych instrumentach*
– *aktywne słuchanie muzyki*.

Grupa C

- **9.00–10.15** – Instruktorzy, tancerze PZLPiT Mazowsze – *Polskie tańce narodowe i regionalne*;
- **10.30–11.45** – Paweł Lemański – *Instrumenty elektroniczne w edukacji*;
- **12.30–13.15** – Jacek Tarczyński – *Muzykowanie na szkolnych instrumentach*
– *aktywne słuchanie muzyki*;
- **13.30–14.45** – Marcin Łukasz Mazur – warsztaty wokально-chóralne *Śpiewajmy z dziećmi na głosy!*.

Grupa D

- **9.00–10.15** – Paweł Lemański – *Instrumenty elektroniczne w edukacji*;
- **10.30–11.45** – Jacek Tarczyński – *Muzykowanie na szkolnych instrumentach*
– *aktywne słuchanie muzyki*;
- **12.00–13.15** – Marcin Łukasz Mazur – warsztaty wokально-chóralne
Śpiewajmy z dziećmi na głosy!;
- **13.30–14.45** – Instruktorzy, tancerze PZLPiT Mazowsze – *Polskie tańce narodowe i regionalne*.

15.00 – Obiad na świeżym powietrzu – grill z ogniskiem i z muzyką biesiadną.

Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca Mazowsze im. Tadeusza Sygietyńskiego – współorganizator konferencji

Zespół *Mazowsze* – jeden z największych zespołów estradowych na świecie – został powołany do życia w 1948 roku. W jego skład wchodzi grupy baletowo-taneczne, chór i orkiestra, wykonujące repertuar składający się z polskich pieśni narodowych i regionalnych oraz tańców.

Współtwórcą i wieloletnim kierownikiem zespołu był kompozytor i dyrygent Tadeusz Sygietyński. To on stworzył najbardziej znane opracowania i kompozycje bazujące na melodiach ludowych, w tym tak popularne,

jak: *Kukułeczka kuka*; *Polonez warszawski*; *Polonez żywiecki*; *Warszawski dzień*; *Ej, przeleciał ptaszek*; *Świeci miesiąc*; *Tramblanka*; *Cyt, cyt*; *To i hola*; *Furman*. Od początku działalności zespołu Tadeusza Sygietyńskiego wspierała popularna aktorka i śpiewaczka okresu międzywojennego Mira Zimińska. Po śmierci T. Sygietyńskiego (1955) kierowała ona zespołem (do 1997). Obecnie opiekę nad *Mazowszem* sprawuje Jacek Boniecki.

Mazowsze dało blisko 6000 koncertów Polsce i w ponad 50 krajach na świecie. W stałym repertuarze ma opracowania wiązanek pieśni i tańców z 42 regionów etnograficznych Polski. Zespół wystąpił w dwóch znanych filmach: *Żona dla Australijczyka* (1963) oraz *Pan Tadeusz* (1999 – scena poloneza z 12 księgi), nagrywa płyty, poszerza swój repertuar o polskie kolędy, pieśni historyczne, patriotyczne, religijne oraz artystyczne, wykonuje pieśni z różnych regionów świata, z myślą o dzieciach i osobach dorosłych przygotowuje przedstawienia operowe, baletowe i dzieła symfoniczne, ma bogaty program edukacyjny dla szkół. Przez blisko 70 lat przez szeregi *Mazowsza* przewinęło się wiele osobowości sceny polskiej, w tym Irena Santor, Lidia Korsakówna, Bożena Mamontowicz-Łojek, Danuta Kowalska, Stanisław Jopek.

Wykłady – dyskusje

• *Dlaczego warto słuchać muzyki artystycznej, w tym naszej polskiej?* – Miroslaw Grusiewicz

Pytanie, które stawiamy na początku konferencji, wcale nie jest takie banalne, a odpowiedzi nie są oczywiste. Prelegent zwróci uwagę na znaczenie muzyki artystycznej w edukacji i w życiu każdego człowieka, w tym na immanentne cechy tej muzyki, sprawiające, że słuchając jej, możemy doświadczać głębszych przeżyć, które znacznie trudniej uzyskać na bazie szeroko rozumianej muzyki popularnej i rozrywkowej. Kluczowe dla wyjaśnienia problemu jest zrozumienie mechanizmów powstawania przeżyć estetycznych i emocjonalnych oraz świadomość podstaw istoty bytu muzyki w różnych jej przejawach. W wystąpieniu zostaną również zasygnalizowane inne, pozamuzyczne czynniki wpływające na to, że coraz rzadziej doświadczamy głębszych doznań podczas słuchania muzyki – nadmiar wszelkiej muzyki wokół nas; brak czasu, pośpiech; coraz mniejsze kompetencje dzieci, młodzieży i dorosłych do słuchania ze zrozumieniem muzyki; niewłaściwie zorganizowane szkolnictwo. Prelegent zastanowi się również, co należy zrobić, aby tę niekorzystną sytuację zmienić.

Miroslaw Grusiewicz – dr hab. nauk społecznych, specjalista w zakresie pedagogiki muzycznej, adiunkt w Zakładzie Pedagogiki Kultury Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Przez wiele lat (1986–2015) pracował w Instytucie Muzyki Wydziału Artystycznego UMCS, doświadczenie zawodowe zdobywał także jako nauczyciel w szkolnictwie ogólnokształcącym, muzycznym i jako instruktor muzyki w domach kultury. Od 2000 roku związany jest z redakcją czasopisma „Wychowanie Muzyczne” – od 2007 roku pełni funkcję redaktora naczelnego periodyku. Jest współzałożycielem i prezesem Stowarzyszenia

Nauczycieli Muzyki. W swoim dorobku ma kilka monografii: *Edukacja muzyczna w Polsce. Diagnozy, debaty, aspiracje* (współautorzy: A. Białkowski, M. Michalak, 2010); *Kompetencje muzyczne uczniów ogólnokształcących szkół podstawowych i gimnazjów* (2011); *Wkład czasopisma „Wychowanie Muzyczne” w rozwój praktyki i teorii powszechnej edukacji muzycznej* (2015) oraz ponad 100 artykułów publicystycznych i naukowych.

• *Kultura – muzyka (polska/narodowa) – edukacja (otwartości i dialogu)* – Wojciech Burszta, Andrzej Białkowski, Kacper Miklaszewski, Rafał Ciesielski, Jolanta Gawryłkiewicz, Kinga Kruś

Panel składa się z trzech zagadnień, które – choć powinny łączyć się we wzajemnych relacjach współzależności, powinny być koherentne – współcześnie, przynajmniej w Polsce, są dość autonomiczne i niezależne. Edukacja muzyczna, bo na niej się skupimy – zastygła w bezruchu, odporna jest na wszelkie zmiany w kulturze i w sztuce, a jej niska efektywność i zaniechania wychowawcze sprawiają, że szkoła (z nielicznymi wyjątkami) w zasadzie nie wywiera wpływu ani na kulturę w wymiarze indywidualnym, ani społecznym. Uczestnicy panelu postarają się połączyć zagadnienia wymienione w jego tytule. Rozważą szczegółowo problem muzyki polskiej w programach szkolnych i w przestrzeni kulturowej.

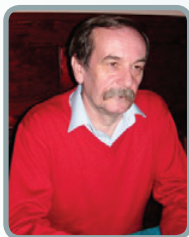
Obraz współczesnej kultury – Wojciech Burszta, Andrzej Białkowski

W tej części dyskusji zarysowany zostanie obraz współczesnej kultury. Dyskutujący poszukają odpowiedzi na pytanie o to, jaki wpływ na nią mają różne obserwowane dziś zjawiska społeczne – zastanowią się m.in. czy obecna sytuacja społeczno-polityczna i cywilizacyjna – z jednej strony: nasilający się patriotyzm oparty na historycznej mitologii, często skrajnie prawicowe poglądy młodzieży, uleganie popnacjonalizmowi, coraz powszechniejsze lekceważenie autorytetów, brak szacunku dla prawa, ostre podziały społeczne; z drugiej strony: brak poczucia sprawstwa i współnotowości oraz głębszych potrzeb współdziałania i współżycia z innymi ludźmi – jest zagrożeniem dla kultury, oświaty i wychowania młodego człowieka, czy też we współczesnych zjawiskach społeczno-kulturowych można upatrywać jakichś pozytywnych, optymistycznych przesłanek. Paneliści przedstawia także wnioski do planowania i organizacji powszechnej edukacji muzycznej zarówno na szczeblu krajowym, jak i w indywidualnej pracy każdego nauczyciela.

Wojciech Burszta – wybitny profesor tytularny, antropolog kultury, kierownik Katedry Antropologii Kultury w Instytucie Kulturoznawstwa SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie. Pracuje także w Zakładzie Badań Narodowościowych Instytutu Slawistyki PAN i jest związany z Instytutem Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Prowadzi zajęcia i wykłady na wielu renomowanych uczelniach zagranicznych, w tym na Oxford University, Yale University, University of Illinois. W latach 2011–2015 pełnił funkcję przewodniczącego Komitetu Nauk

o Kulturze PAN; obecnie jest członkiem Komitetu Nauk Etnologicznych PAN oraz prezesem Instytutu im. Oskara Kolberga. Jest autorem ponad 250 publikacji naukowych, m.in. popularnego podręcznika *Antropologia kultury. Tematy, teorie, interpretacje* (1998, 2006, 2012), i tłumaczem na język polski podręcznika *Wprowadzenie do kultury popularnej* (1998) Dominica Strinatięgo. Zasiada w radach naukowych kilkunastu czasopism krajowych i międzynarodowych, takich jak: „Przegląd Kulturoznawczy”, „Kultura i Historia”, „Autoportret”, „Contradictions”; jest redaktorem czasopisma „Sprawy Narodowościowe. Seria Nowa”.

Andrzej Białkowski – dr nauk humanistycznych w zakresie psychologii, autorytet w dziedzinie pedagogiki muzyki. Od roku 1985 pracuje w Instytucie Muzyki UMCS – aktualnie w Zakładzie Dydaktyki Muzycznej i Muzykoterapii. W ciągu ostatnich kilkunastu lat angażował się w działalność ekspercką stowarzyszeń i organizacji twórczych, głównie Polskiej Rady Muzycznej oraz Polskiego Stowarzyszenia Edukacji i Animacji Muzycznej, którego był współzałożycielem i pierwszym prezesem. W latach 2000–2006 pełnił funkcję redaktora naczelnego czasopisma „Wychowanie Muzyczne”. W swoim dorobku ma kilku monografii: *Kształcenie nauczycieli muzyki w wyższych szkołach pedagogicznych i uniwersytetach* (współautor M. Przychodzińska, 2002); *Edukacja muzyczna w Polsce. Diagnozy, debaty, aspiracje* (współautorzy:

M. Grusiewicz, M. Michalak, 2010); *Muzykowanie w Polsce. Badanie podstawowych form aktywności muzycznej Polaków* (współautorzy: M. Migut, Z. Socha, K. Wyrzykowska, 2014); kilkanaście opracowań redakcyjnych książek naukowych oraz kilkadziesiąt artykułów i ekspertyz naukowych.

Muzyka polska (narodowa) w edukacji – Kacper Miklaszewski, Rafał Ciesielski

Podczas panelu podjęte zostaną zagadnienia związane z muzyką polską, jej odbiorem i znaczeniem, a przede wszystkim z jej obecnością w szkole. Uczestnicy dyskusji zastanowią się, czy i dlaczego muzyka polska powinna mieć dominującą, uprzywilejowaną pozycję w edukacji. Czy chodzi o to, by kształtować dumę narodową i poczucie patriotyzmu, czy może wystarczającym celem jest poznanie naszej kultury i tradycji jako bliższej i pokazywanie na jej przykładzie uniwersalnych wartości sztuki muzycznej? Motywy są tutaj kluczowe, to one bowiem determinują nasze działania pedagogiczne.

Ciekawym dylematem jest też rozróżnienie i definiowanie muzyki polskiej i narodowej. Pojęć tych używamy często zamiennie – czy na pewno słusznie? Pytaniem ściśle związanym z praktyką jest, czy potrafimy rozpoznać muzykę kompozytorów polskich na tle muzyki kompozytorów innych narodowości, nie znając dobrze danej kompozycji, i czy warto uczyć umiejętności takiego rozpoznawania w szkołach ogólnokształcących? Niezmiernie ciekawi jesteście ocen i poglądów autorów w tych dziedzinach.

Kacper Miklaszewski – absolwent studiów pianistycznych w Konserwatorium im. Mikołaja Rimskiego-Korsakowa w Leningradzie (1974 r. dyplom z wyróżnieniem). Studiował też w Szkole Muzycznej University of Illinois w Urbana-Champaign. W latach 1974–1992 pracował w Katedrze Psychologii Muzyki Instytutu Pedagogiki Muzycznej Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie. W roku 1984 doktoryzował się w dziedzinie teorii muzyki w AMFC – przedstawił analizę psychologiczną pracy muzyka nad utworem przygotowywanym do publicznej prezentacji (promotor prof. Zbigniew Śliwiński). W latach 1992–2003 prowadził zajęcia muzyczne w społecznej szkole podstawowej, a od 2000 do 2010 roku wykładał podstawy psychologii muzyki i prowadził seminarium krytyki muzycznej w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego. Uprawia dziennikarstwo muzyczne: był redaktorem miesięcznika „Studio” (1993–1999), wytwórni płytowej Dux (1999–2001) i „Ruchu Muzycznego” (2001–2014). Obecnie, na emeryturze, współpracuje z Programem 2 Polskiego Radia.

Rafał Ciesielski – dr nauk humanistycznych w zakresie nauk o sztukach pięknych, muzykolog, klawecista, krytyk i publicysta muzyczny, adiunkt w Instytucie Muzyki Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz szef programowy Lubuskiego Biura Koncertowego. Opublikował kilkadziesiąt artykułów naukowych oraz monografię *Refleksja estetyczna w polskiej krytyce muzycznej dwudziestolecia międzywojennego* (2005). Jest współredaktorem serii książek *Krytyka muzyczna*, redaktorem wydawnictw fonograficznych, członkiem stowarzyszeń muzycznych

i naukowych, m.in. Sekcji Muzykologów Związku Kompozytorów Polskich, Towarzystwa im. Witolda Lutosławskiego. Od 2011 roku jest redaktorem „Wychowania Muzycznego” odpowiedzialnym za dział *Nie tylko w szkole*. Od kilku lat w czasopiśmie publikowane są jego eseje o paradoksach współczesnej kultury – ukazują się one pod wspólnym tytułem *Muzyczna mitologia*.

Muzyka polska w szkołach demokratycznych – Jolanta Gawryłkiewicz, Kinga Kruś

Dyskusja dotyczyć będzie obecności określonych treści w szkołach demokratycznych – opartych na edukacji dialogu, wspierających indywidualny rozwój każdego ucznia, budowanych oddolnie, bez stałych programów, ocen, dzwonek. Prelegentki zastanowią się, czy wobec obecnych przemian społeczno-kulturowych i tendencji do centralizacji oświaty szkoły typu demokratycznego, kulturotwórcze, budowane na szacunku i zaufaniu, przyjazne i otwarte, neutralne politycznie, religijnie i światopoglądowo, mają warunki do powstawania i rozwoju, czy istnieje na nie zapotrzebowanie i jaki jest ich odbiór społeczny. Dla nas istotnym problemem jest to, czy i w jakim zakresie obecna jest w tych szkołach muzyka polska.

Jolanta Gawryłkiewicz – dyrektor Niepublicznej Szkoły Podstawowej Perpetuum Mobile w Bydgoszczy, prezes Fundacji Kreatywnej Edukacji oraz Stowarzyszenia Rodzic Działa, nauczyciel muzyki, ekonomii, zarządzania oraz zagadnień obywatelskich. Koordynowała liczne projekty Stowarzyszenia Stop-Klatka, Fundacji Kreatywnej Edukacji, Kujawsko-Pomorskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, Bydgoskiej Lokalnej Grupy Działania, Polskiego Towarzystwa Edwina Eliasa Gordona, współorganizowała seminaria dydaktyczne, prowadziła wiele warsztatów muzykoterapeutycznych, partycypacyjnych oraz z zakresu realizacji formy dramy. Jest autorką publikacji z zakresu teorii i praktyki edukacyjnej, w tym jest współautorką książki *Wstęp do nauki improwizacji* (2011).

Kinga Kruś – terapeutka, absolwentka Wydziału Psychologii i Pedagogiki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz Wydziału Studiów Edukacyjnych Ateneum Szkoła Wyższa w Gdańsku. Ukończyła pierwszy stopień specjalistycznego szkolenia w zakresie terapii poprzez zabawę osób z autyzmem – *Growth Through Play*. Od kilku lat pracuje z osobami ze spectrum autyzmu, stosując metody niedyrektywne, zarówno w terapii grupowej, jak i indywidualnej. Na co dzień realizuje się jako psycholog i terapeuta w Niepublicznej Szkole Podstawowej *Perpetuum Mobile* w Bydgoszczy oraz w Stowarzyszeniu

Osób z Zespołem Aspergera.

Prezentacje – prelekcje – pokazy

• **Prezentacje muzyki Chopina na lekcjach szkolnych – Piotr Kaja**

Piotr Kaja przedstawi nam autorski pomysł na prezentację twórczości Chopina dzieciom przedszkolnym i szkolnym. Na podstawie własnych doświadczeń ukaże, w jaki sposób można zafascynować najmłodszych muzyką naszego wybitnego kompozytora. Podzieli się wykorzystywanymi przez siebie parafrazami i opracowaniami utworów Chopina, piosenkami z motywami jego twórczości, pokaże układy ruchowe do jego dzieł i quizy muzyczne. Zaprezentuje też subiektywny wybór najbardziej pożądanej w edukacji powszechnej literatury dotyczącej Chopina i jego twórczości.

Piotr Kaja – nauczyciel dyplomowany oraz akademicki, kompozytor, aranżer i muzyk, pomysłodawca i lider projektu *P21 – Twórcze Przedszkole XXI wieku* oraz Centrum Szkoleniowego i platformy internetowej eduskrypt.pl, autor i współautor wielu publikacji popularnonaukowych, w tym podręczników szkolnych, książek metodyczno-repertuarowych i śpiewników, a także opracowań muzycznych wydanych m.in. na kasetach magnetofonowych, płytach kompaktowych i multimedialnych CDROM-ach, współautor *Podstawy programowej w zakresie edukacji muzycznej* z 2008 roku.

• **Covery w nauce słuchania muzyki – Ryszard Popowski**

Ryszard Popowski zapozna nas ze swymi przemyśleniami na temat edukacji muzycznej, opowie m.in. o metodach nauki słuchania muzyki. Zwróci uwagę na różne funkcje rozmaitych rodzajów i gatunków muzycznych oraz na ich odmienne zasady konstrukcyjne, które implikują potrzebę odrębnych podejść metodycznych. Wyjaśni, w czym tkwi istota *coverów* i podpowie, jak wykorzystywać tego rodzaju utwory w nauce słuchania muzyki.

Ryszard Popowski – dr nauk pedagogicznych, wieloletni pracownik dydaktyczno-naukowy Instytutu Muzyki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, pedagog i metodyk rodem z Gdańska. Od wielu lat niezwykle zaangażowany w sprawy edukacji muzycznej i osób z niepełnosprawnościami. Jest współtwórcą i współkierownikiem gdańskiej Orkiestry *Vita Activa* działającej przy Polskim Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym. Autor kilku monografii: *Wiersze o muzyce. Dyskusje o muzyce i sztuce* (2000) oraz *Materiały metodyczne do realizacji twórczości muzycznej dziecka na lekcjach muzyki*

(współautorzy: M. Wozaczyńska, M. Zorychta, 1988) oraz wielu artykułów naukowych i metodycznych. Od 2014 roku aktywnie działa w redakcji czasopisma „Wychowanie Muzyczne”.

• *Wizualizacje muzyki jako pomoc dydaktyczna* – Miroslaw Grusiewicz

Nowoczesne technologie stwarzają ogromne możliwości wizualizacji muzyki. Artefakt ten, z którym mamy do czynienia dość często, różnie bywa oceniany. Niewątpliwie obraz – jeśli jest zbyt nachalny – może przeszkadzać w odbiorze utworu. Możliwe, że najgłębiej doświadczymy muzyki, eliminując wszelkie bodźce wzrokowe. Jednak w wielu przypadkach odpowiedni obraz może być naszym sprzymierzeńcem w zrozumieniu utworu, w dotarciu do jego wartości artystycznych. Opowie o tym Miroslaw Grusiewicz, który na wybranych przykładach omówi różne rodzaje wizualizacji muzyki. Osobno zaprezentuje wizualizacje, które wspierają nastrój, klimat utworu, uwypuklają emocjonalność słuchanej muzyki; osobno te, które ilustrują zawarte w muzyce wokalne i programowej treści semantyczne, obrazem opowiadają historie zawarte w programie dzieła i w słowach utworów wokalnych. Szczególną uwagę zwróci na wizualizacje najbardziej wartościowe pod względem dydaktycznym, związane z przedstawianiem formy utworu, jego struktury, instrumentacji, linii melodycznych, dynamiki, artykulacji. Zaprezentuje wizualizacje, które stanowią niekonwencjonalny, graficzny zapis muzyki.

• *Wygrywanki* – Ryszard Bryła, Agnieszka Przemek-Bryła

Agnieszka Przemek-Bryła oraz Ryszard Bryła zaprezentują podczas konferencji autorski pomysł uproszczonego zapisu muzyki w nauce gry na instrumentach klawiszowych. Walorem tej propozycji, którą autorzy nazwali *Wygrywankami*, jest nie tylko niezmiernie ciekawy zamysł, ale też staranne i kompetentne jego opracowanie dydaktyczne. Trzeba przyznać, że na tle wielu podobnych metod tę wyróżnia prostota, łatwość samodzielnej nauki, a przede wszystkim głęboka świadomość pedagogiczna autorów co do celów i podejmowanych działań.

Ryszard Bryła – koncertujący pianista i kameralista, laureat wielu ogólnopolskich konkursów wykonawczych, ekspert w zakresie komputerowej edycji nut, z zamiłowaniem także kompozytor, dyrygent, aranżer i multiinstrumentalista, absolwent Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach (1998) w klasie fortepianu prof. Andrzeja Jasińskiego, a wcześniej Państwowej Szkoły Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Opolu w klasie mgr Celiny Hellerowej.

Agnieszka Przemek-Bryła – dr hab. sztuki muzycznej, adiunkt w Katedrze Fortepianu Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, laureatka ogólnopolskich i międzynarodowych konkursów pianistycznych, m.in. zdobywczyni pierwszej nagrody na Ogólnopolskim Konkursie Pianistycznym im. Fryderyka Chopina w Warszawie (2000), wykładowca mistrzowskich kursów dla pianistów w Polsce, we Włoszech, w Stanach Zjednoczonych, w Tunezji i w Chinach, członek jury konkursów pianistycznych w Polsce i za granicą, autorka licznych nagrań radiowych i płytowych.

• Orkiestrownik

Na konferencji zaprezentowany zostanie również *Orkiestrownik* – bezpłatna aplikacja mobilna na smartfony i tablety przygotowana przez Instytut Muzyki i Tańca w kooperacji z Narodowym Instytutem Audiowizualnym. Podstawę tej niezwykle interesującej aplikacji stanowi nagranie *Bolera* Maurice’a Ravela – wysłuchamy go, oglądając film z koncertu i śledząc różne wizualizacje, graficzne zapisy utworu, zarówno w formie tradycyjnej, jak i w postaci dynamicznej partytury, schematów czy mapy instrumentów. W aplikacji dostępne są partie poszczególnych instrumentów, prezentacje instrumentów orkiestry symfonicznej oraz rozmowy z dyrygentem i muzykami.

Prezentacji *Orkiestrownika* dokonają przedstawiciele Narodowego Instytutu Audiowizualnego. Powiedzą oni również kilka słów na temat *Muzykoteeki Szkolnej* – portalu dedykowanego powszechnej edukacji muzycznej, który w ostatnim okresie znacznie się zmienił.

Warsztaty

• Muzykowanie na szkolnych instrumentach – aktywne słuchanie muzyki – Jacek Tarczyński

Jacek Tarczyński jest stałym gościem naszych konferencji, jego warsztaty cieszą się niezmiennie wyjątkowym zainteresowaniem. Prawie co roku przedstawia nam własne pomysły i metody dydaktyczne, za każdym razem inne, oryginalne, ciekawe. Podczas swoich zajęć nie uczy on dzieci odtwarzać, wykonywać, słuchać muzyki, ale przede wszystkim tworzy ją razem z najmłod-

szymi, łączy w integralną całość zadania twórcze, piosenki, tańce, akompaniamenty i zabawy. Muzyka, która jest w centrum jego działań dydaktycznych, wnosi radość i pobudza kreatywność.

W tym roku Jacek Tarczyński skoncentruje się na muzykowaniu na szkolnych instrumentach oraz na aktywnym słuchaniu muzyki. Jak zawsze formy kontaktu z muzyką będą bardzo różnorodne i łączyć je będzie element zabawy i kreatywności.

• *Śpiewajmy z dziećmi na głosy!* – Marcin Łukasz Mazur

Marcin Łukasz Mazur poprowadzi warsztaty wokalne-chórálne *Śpiewajmy z dziećmi na głosy!*, łączące wiele warstw, wątków i odniesień. Omówi podczas nich różne sposoby wprowadzania i utrwalania dwu- i trzygłosu, skupi się na sposobach re-alizowania na zajęciach szkolnych różnych form śpiewu wielogłosowego, przedstawi szereg pomocnych ćwiczeń i wprawek. Uczestnicy nauczą się też tworzyć proste aranżacje i wykorzystywać różne techniki kompozytorskie w realizacji wielogłosu. Dowiedzą się, jak rozwiązywać problemy związane z czystością śpiewu, ze środkami ekspresji i wyrazu, w tym z artykulacją w śpiewie. Warsztaty będą się opierać na ciekawych i mało znanych opracowaniach i kompozycjach.

• *Instrumenty elektroniczne w edukacji* – Paweł Lemański

Warsztaty mają pomóc w świadomym stosowaniu instrumentów elektronicznych podczas zajęć muzycznych. Chcemy przekonać, że elektroniczne instrumenty klawiszowe mogą stanowić substytut instrumentu tradycyjnego i mogą być powszechnie używane podczas nauki muzyki; mogą one efektywnie wspomagać proces nauczania.

Uczestnicy warsztatów prowadzonych przez kompozytora, aranżera, pedagoga, dyrektora muzycznego zespołu Paulla, właściciela poczytnego portalu muzykuj.com, który współpracuje z wieloma markami instrumentów klawiszowych i produkuje komercyjne brzmienia na te instrumenty dowiedzą się, jak w prosty sposób przygotowywać aranżacje piosenek szkolnych w formie półplaybacku, poznają możliwości nagrywania, edytowania i różnorakiego przetwarzania materiału muzycznego, w tym odpowiedniego używania funkcji autoakompaniamentu, tworzenia różnego rodzaju ościn rytmicznych, melodycznych i melodyczno-rytmicznych. Podczas zajęć zaprezentowane zostaną szerokie możliwości aranżerskie,

kompozytorskie i dydaktyczne elektronicznych instrumentów klawiszowych. Prowadzący podpowie, jak wykorzystywać te instrumenty podczas zajęć twórczych, jak wprowadzać i objaśniać znaczenie różnych elementów dzieła muzycznego oraz jak wspomagać naukę śpiewu i kształcenia słuchu.

• **Polskie tańce narodowe i regionalne** – instruktorzy i soliści **Mazowsza**

Warsztaty prowadzone przez instruktorów i solistów **Mazowsza** w salach baletowych siedziby tego legendarnego zespołu to wyjątkowa okazja dla miłośników tańców regionalnych i narodowych. Trudno sobie wyobrazić bardziej kompetentne osoby i lepsze miejsce.

Taniec (szerzej: ruch przy muzyce) nie jest czynnością *stricte* muzyczną, niemniej ruch i taniec wykorzystujemy, aby muzykę lepiej zrozumieć i odczuć. Elementy tańców narodowych i regionalnych wykorzystujemy na akademiach szkolnych, w inscenizacjach, podczas uczniowskich koncertów. Tańczymy z dziećmi poleczki i krakowiaki, z młodzieżą polonezy. Czy jednak zawsze poprawnie – tak, jak nakazują pewne normy i tradycja? Będziemy mieli okazję do weryfikacji swoich przeświadczeń i kompetencji w zakresie polskich tańców. Podczas warsztatów przećwiczymy podstawowe elementy, prawidłowe postawy, trzymanie partnerów, najprostsze kroki, figury i układy. Wielką, nieprzecenioną wartość zajęć stanowi profesjonalizm i doświadczenie instruktorów.

Imprezy towarzyszące

• **Koncert Grodziskiego Chóru *Bogorya* pod dyr. Marcina Łukasza Mazura**

Grodziski Chór *Bogorya* powstał jesienią 2000 roku przy Ośrodku Kultury w Grodzisku Mazowieckim. Przez 16 lat działalności przeszedł on długą drogę od jednogłosowego zespołu dziecięcego do młodzieżowego chóru dziewczęcego, koncertującego z powodzeniem w kraju i za granicą. Swoją obecną nazwę i profil uzyskał w 2006 roku. Obecnie zajęcia z chórem prowadzi czworo wykwalifikowanych muzyków: Anna Asińska, Alicja Krasieńska, Barbara Kucharczyk oraz Marcin Łukasz Mazur – założyciel i kierownik artystyczny chóru.

Od 2000 do 2017 roku Grodziski Chór *Bogorya* wystąpił publicznie ponad 260 razy, wielokrotnie wyjeżdżał za granicę (Austria, Czechy, Dania, Francja, Hiszpania, Litwa, Niemcy, Słowacja, Słowenia,

Szwecja, Węgry, Włochy), nagrał trzy płyty kompaktowe i wziął udział w ponad 50 konkursach i festiwalach chóralnych, zdobywając wiele nagród. Do najważniejszych sukcesów chóru można zaliczyć:

- złoty dyplom i pierwsze miejsce na V Międzynarodowym Konkursie im. Roberta Schumanna w Zwickau (Niemcy, 2006);
- pierwsze miejsca na II i VI Warszawskim Międzynarodowym Festiwalu Chóralnym *Varsovia Cantat* (2006 i 2010);
- złote dyplomy na III i VII Międzynarodowym Konkursie *Gaude Cantem* w Bielsku-Białej (2007 i 2011);
- złoty dyplom na IV Międzynarodowym Festiwalu Chóralnym w Randers (Dania, 2012);
- Grand Prix na IX Międzynarodowym Festiwalu *Rybnicka Jesień Chóralna* (2013);
- złoty dyplom na VII Ogólnopolskim Konkursie *Ars Liturgica* w Gnieźnie (2016).

Marcin Łukasz Mazur – dr sztuki muzycznej w zakresie dyrygentury chóralnej, absolwent Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie (dyplom z wyróżnieniem w 1988 roku). Prowadził m.in.: chóry Towarzystwa Śpiewaczego *Lutnia* w Warszawie (1985–1996), Orkiestrę im. Arcangela Corellego w Bielsku-Białej, chór i orkiestrę PPSM im. Karola Szymanowskiego w Warszawie, Chór Filharmonii Gran Canaria w Las Palmas w Hiszpanii (1998–2000). Od 2000 roku pracuje z Grodziskim Chórem *Bogorya*. Z chórami *Lutnia* i *Bogorya* zdobył ok. 50 nagród na konkursach chóralnych i dokonał licznych prawykonań współczesnej muzyki chóralnej (Kurta Bikkembergsa, Krzysztofa Dziermy, Andrzeja Hundziaka, Andrzeja Koszewskiego, Mariana Sawy, Wilbura Skeelsa, Romualda Twardowskiego). Przygotował kilka wielkich form wokально-instrumentalnych, m.in. Bacha (*Pasja wg św. Jana* i *Magnificat*), Lloyda-

-Webbera (*Jesus Christ Superstar*), Mozarta (opera *Don Giovanni*), Schuberta (*Msza Es-dur*), Hansa Krazy (opera dziecięca *Brundibar*). Był współzałożycielem i prezesem Wydawnictwa Muzycznego *Triangel* (zał. 1991). Skomponował kilkadziesiąt utworów chórnych oraz opracował wiele pieśni ludowych – głównie kolęd – na różne rodzaje chórów. Większość z tych utworów doczekała się publikacji w wydawnictwach: *Triangel*, PWM, WSiP, *Cantus Quercus Press*, *Ferrimontana* oraz w czasopiśmie „Wychowanie Muzyczne”. W ubiegłych latach wydał dwa zbiory pieśni na chór dziecięcy do słów Joanny Kulmowej. Dwa kolejne zeszyty są w planach wydawniczych PWM na 2017 rok. W 2014 roku nakładem Wydawnictwa *Triangel* wydał przewodnik bibliograficzny po metodycznej literaturze chórnej *Vademecum dyrygenta chóru*.

Program koncertu

- *Mowo polska*, muz. Tadeusz Paciorkiewicz, sł. Władysław Broniewski
- *Niedaleko jeziora*, muz. ludowa, oprac. Diana Adamska
- *Dziwna rymowanka*, muz. Józef Świder, sł. Jerzy Ficowski
- *Pogubione wiersze*, muz. Marcin Łukasz Mazur, sł. Joanna Kulmowa
- *Gdyby wahałło wiedziało*, muz. Marcin Łukasz Mazur, sł. Joanna Kulmowa
- *Krokusowa łączka*, muz. Marek Jasiński, sł. Elżbieta Ostrowska
- *Lilia wodna*, muz. Marek Jasiński, sł. Elżbieta Ostrowska
- *Zimno-ciepło*, muz. Marcin Łukasz Mazur, sł. Joanna Kulmowa
- *Kot i cień*, Marcin Łukasz Mazur, sł. Joanna Kulmowa
- *Żabi jazz*, Marcin Łukasz Mazur, sł. Joanna Kulmowa

• Koncert chóru PZLPiT *Mazowsze* pod dyрекcją Mirosława Ziomeka

Mirosław Ziomek – dr sztuki muzycznej, dyrygent, absolwent Instytutu Muzykologii Kościelnej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, pracownik dydaktyczny Zakładu Muzyki Sakralnej i Kształcenia Wokalnego Instytutu Muzyki Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W 1988 roku założył Chór Archikatedry Lubelskiej i był jego pierwszym dyrygentem. Od 2002 roku

jest dyrygentem i kierownikiem artystycznym Chóru Akademickiego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. W latach 2004–2008 pełnił funkcję dyrektora naczelnego Filharmonii im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie. W ostatnich latach związał się z PZLPiT *Mazowsze* im. Tadeusza Sygietyńskiego, gdzie pełni funkcje kierownicze oraz prowadzi chór.

• **Kalejdoskop barw Polski** – widowisko muzyczno-taneczne PZLPiT Mazowsze przygotowane i kierowane przez Jacka Bonieckiego

Dzięki uprzejmości dyrekcji PZLPiT Mazowsze będziemy mogli usłyszeć i zobaczyć widowisko muzyczno-taneczne *Kalejdoskop barw Polski*, które w pełni ukazuje walory zespołu. Orkiestra, chór, balet i soliści PZLPiT Mazowsze im. Tadeusza Sygietyńskiego, pod dyрекcją Jacka Bonieckiego, zaprezentują tańce narodowe i regionalne, popularne piosenki i przyspiewki. Oto co samo *Mazowsze* pisze na swoich stronach o czekającym nas koncercie:

„Barwy zmieniające się jak w kalejdoskopie, muzyka budząca niezapomniane wrażenia, taniec i śpiew, śpiew i taniec. W programie koncertu zobaczyć będzie można najciekawsze choreografie z repertuaru zespołu (dzieła Elwiry Kamińskiej, Eugeniusza Paplińskiego, lecz przede wszystkim Witolda Zapały), usłyszeć najbardziej popular-

ne piosenki oraz podziwiać przepiękne stroje z dwudziestu etnograficznych regionów Polski. W wirze kolorów pojawią się więc tańce narodowe, jak polonez, krakowiak, oberek, mazur czy kujawiak oraz tańce regionalne (wraz z charakterystycznymi, oryginalnymi przyspiewkami)”.

Jacek Boniecki – dyrygent, dyrektor PZLPiT Mazowsze im. Tadeusza Sygietyńskiego, absolwent Akademii Muzycznej w Warszawie w klasie dyrygentury prof. Bogusława Madeja. Swoją drogę zawodową rozpoczął jako asystent, a następnie dyrygent w Operze Bałtyckiej w Gdańsku i w Teatrze Muzycznym w Gdyni. Pełnił funkcje kierownicze i artystyczne w Teatrze Muzycznym *Roma* w Warszawie, w Płockiej Orkiestrze Symfonicznej, w Teatrze Muzycznym w Lublinie. Od 2012 roku związany jest z PZLPiT Mazowsze. W swoim dorobku artystycznym ma m.in. przygotowanie i prowadzenie takich oper, jak: *Carmen* G. Bizeta

(wspólnie z J. Maksymiukiem), *Traviata*, *Nabucco*, *Falstaff* G. Verdiego; *Straszny dwór* S. Moniuszki, *Cud mniemany, czyli krakowiacy i górale* J. Stefaniego; oraz takich baletów, jak: *Coppélia* L. Delibes, *Dziadek do orzechów* P. Czajkowskiego. W Teatrze Wielkim poprowadził koncert muzyki jazzowej z udziałem Urszuli Dudziak, Michała Urbaniaka, Wojciecha Karolaka i Marcina Pospieszalskiego. Wielokrotnie dyrygował *Mszą koronacyjną* oraz *Requiem* W. A. Mozarta, dokonał licznych nagrań muzycznych w tym płyty CD *Najpiękniejsze kolędy* z udziałem T. Żylis-Gary, W. Ochmana i chóru *Poznańskie Słowiki*.

Karolin-Otrębusy – *Matecznik Mazowsze*

Karolin – posiadłość w Otrębusach, z dworem z początków XX wieku, od 1948 roku będąca siedzibą PZLPiT Mazowsze – to miejsce niezwykle, o ogromnej tradycji, pełne pamiątek i eksponatów sztuki ludowej. Posiadłość położona jest na terenie 12-hektarowego zabytkowego parku z przepięknymi nasadzeniami i starodrzewiem, bezpośrednio graniczącego z lasem. Na jej terenach, w pobliżu starych zabudowań, pałacyku i parku, w 2009 roku powstała nowa siedziba – *Europejskie Centrum Matecznik Mazowsze*. W nowoczesnym obiekcie znajduje się m.in. sala widowiskowa dla 540 osób, ze sceną o powierzchni prawie 350 m² i z teleskopową podłogą umożliwiającą uczynienie z niej olbrzymiej sali balowej o powierzchni ponad 1000 m². W budynku głównym *Matecznika* są również obszerne garderoby, przestronne sale baletowe, muzyczne i do ćwiczeń indywidualnych, a także sale konferencyjne i miejsce odnowy biologicznej z sauną. W kompleksie wybudowany został też hotel i karczma.

MAZOWSZE

„Penta w koronie Rzeczypospolitej”

Jerzy Waldorff

mazowsze.waw.pl

Institucja finansowana ze środków
Samorządu Województwa Mazowieckiego

„Wychowanie Muzyczne” dwumiesięcznik

Już od 60 lat opisujemy, komentujemy i współtworzymy przestrzeń edukacji muzycznej w Polsce.

Oferujemy:

- czasopismo dostępne w wersji papierowej oraz elektronicznej na stronach www.wychmuz.pl;
- bezpłatne dodatki w formie płyt CD i DVD oraz osobno wydawane materiały nutowe;
- bezpłatne pomoce i materiały dydaktyczne dostępne na stronach internetowych: nuty, nagrania, książki, scenariusze zajęć i artykuły obudowane multimedialnie;
- bazy danych z opisami wszystkich opublikowanych w czasopiśmie artykułów i nut od 1957 roku.

Lekcja muzyki

Sprawdzona seria do nauczania muzyki

Lubiana i ceniona seria do nauczania muzyki, teraz wzbogacona o udoskonalone rozwiązania oraz nowoczesną obudowę dydaktyczną.

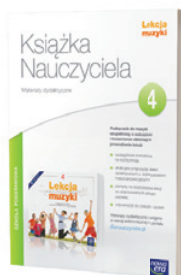

Dla ucznia

Podręczniki

Dla nauczyciela

Książka Nauczyciela

dlaNauczyciela.pl

Wartościowe pomoce dydaktyczne, m.in.: program nauczania, rozkład materiału, scenariusze lekcji.

Płyty

Plakaty

Materiały prezentacyjne

- filmy
- animacje

CASIO
SZKOŁA MUZYCZNA

CASIO®

UCZYŃ MUZYKĘ
SERCEM TWOJEJ RODZINY

GP-500

nauka gry na pianinie

INNE instrumenty:

perkusja

gitara

instrumenty
dęte

keyboard

OFERUJEMY także:

zajęcia
wokalne

zajęcia
dla najmłodszych

Zapraszamy!

znajdź nas w swoim mieście

www.szkolacasio.pl
www.facebook.com/szkolacasio

ORGANIZATORZY – PARTNERZY

ORGANIZATORZY

Stowarzyszenie Nauczycieli Muzyki

Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego

PARTNERZY

Casio

CASIO

Szkoła Muzyczna Casio

Czasopismo „Wychowanie Muzyczne”

POLSKA
RADA
MUZYCZNA
POLISH
MUSIC
COUNCIL

**Muzykoteka
Szkolna**
Nina

Polska Rada Muzyczna

Narodowy Instytut Audiowizualny

Muzykoteka Szkolna

Animatorzy Muzyki Wydziału Artystycznego UMCS

Narodowy Instytut Fryderyka Chopina

WSiP

wydawnictwo
**nowa
era**

Nowa Era

MAC

Sklep Muzyczny Pasja

PWM

DUX